

Rješavanje pitanja ravnopravnosti polova u zemljишnoj administraciji predstavlja jedan od značajnih koraka ekonomskog osnaživanja žena. Žene bi trebalo da postanu svesne svojih prava i da ih u potpunosti sprovedu, a ne da to samo ostane mrtvo slovo na papiru u okviru zakona.

Notari u BiH vode ostavinske postupke, sačinjavaju i pred njima se zaključuju imovinski ugovori. Notar bi trebalo da provjeri bračno stanje prodavca i kupca nepokretnosti i da omogući jednakost ostvarivanje prava u skladu sa zakonom. Ukoliko se radi o bračnoj stečevini ili u slučaju nasleđivanja treba da upozori zakonske naslednike, pa čak i testamentarne, da supruga ima pravo da traži izdvajanje svog suvlasničkog dijela iz imovine, koji je stekla svojim radom u toku trajanja bračne zajednice.

KOME SE ŽENE MOGU OBRATITI RADI RJEŠAVANJA I OSTVARIVANJA SVOJIH IMOVINSKIH PRAVA?

Institucionalni nivo:

Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove

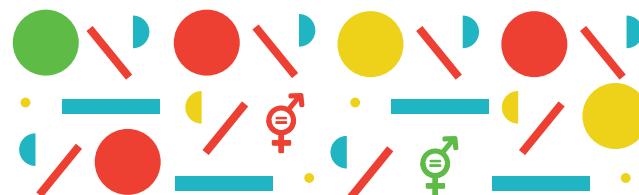
Osnovni sudovi putem notarskih kancelarija

Zastupanje i zaštita prava:

Nevladine organizacije

Ženska mreža BiH, www.zenskamreza.ba;
Vaša prava BiH, www.vasaprava.org;
Prava za sve, www.rightsforall.ba

Ombudsman za ljudska prava BiH,
www.ombudsman.gov.ba

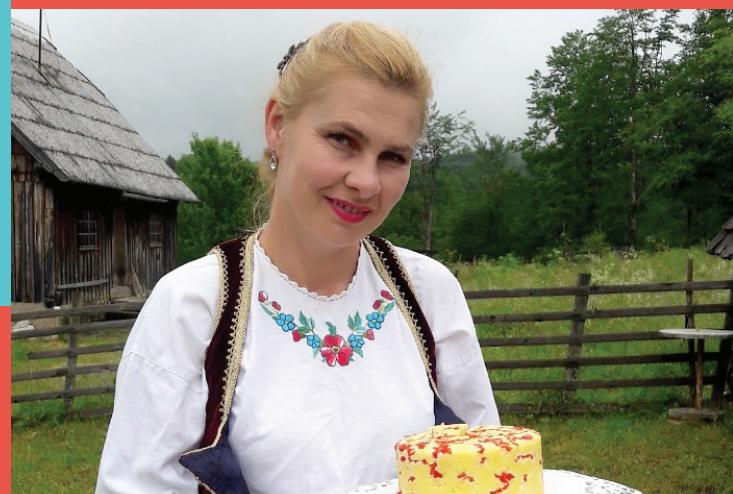
EMPOWERED WOMEN, EMPOWERED ECONOMY

Ovaj letak je izrađen od NVO Lokalna Akciona Grupa "Devetak" u okviru regionalne kampanje „Osnazene žene, osnažena privreda“ koju podržavaju Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH kroz projekt „Podrška ekonomskoj diversifikaciji ruralnih oblasti u Jugoistočnoj Evropi“ i Otvoreni regionalni fond za jugoistočnu Evropu- Pravna reforma.

MILANKA ANTONIĆ

POLJOPRIVREDNICA

“Zdrava i uspješna porodica podrazumijeva jaku i samostalu ženu koja može izdržati teret života na selu, a to se jedino postiže njenim stalnim ekonomskim i socijalnim osnaživanjem i insistiranjem na uživanju jednakih prava i jednakih mogućnosti.”

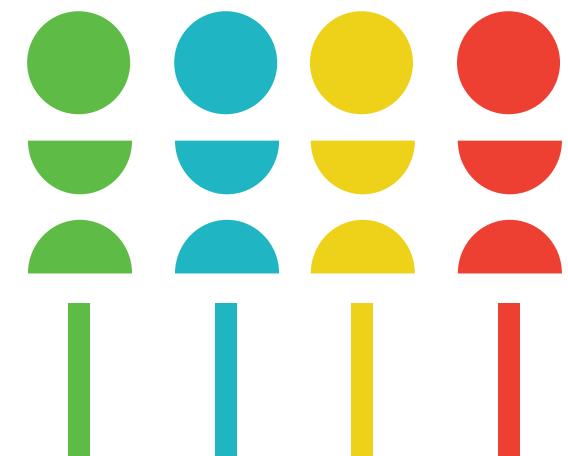
OLIVERA PLANOJEVIĆ

POLJOPRIVREDNICA

“Želim da poručim svim ženama na selu da se bore za sebe, da iskoriste mogućnosti koje im se pružaju, da se osamostale i ekonomski ojačaju. Posebno je zadovoljstvo kada dokažeš prvo sebi, a i drugima, da si kadra da promjeniš život nabolje.”

PRISTUP PRAVIMA ŽENA NA IMOVINU

STANJE RAVNOPRAVNOSTI U DOMENU IMOVINSKIH PRAVA U BIH

Ustavom Bosne i Hercegovine obezbijedeno je uživanje prava i sloboda svim osobama bez diskriminacije po bilo kom osnovu, između ostalog i po polu.

Zakon o ravnopravnosti polova BiH propisuje da su osobe muškog i ženskog pola ravnopravne u svim sferama života, a dalje i svi pozitivni zakonski propisi razrađuju pitanje ravnopravnosti polova. Međutim, **žene su i dalje izložene diskriminaciji, posebno u oblasti imovinskih prava.**

Prema posljednjim javno dostupnim podacima¹, u Republici Srpskoj je 29,6% žena vlasnica i suvlasnica nepokretnosti, a u Federaciji BiH 38,4%. Stanje u ruralnim sredinama je još nepovoljnije pa se procjenjuje² da je manje od 20% žena nosilac imovinskih prava.

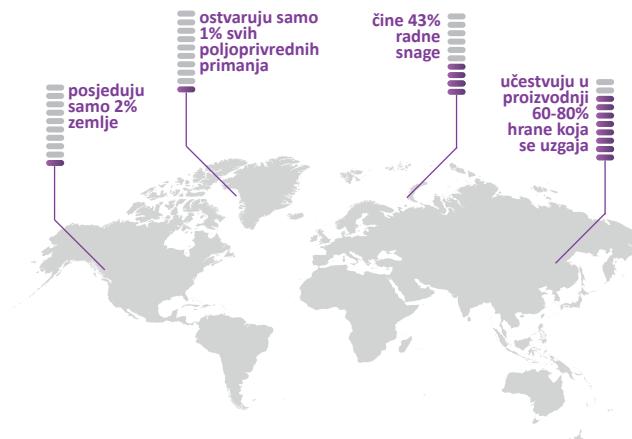
Ovakovo stanje u BiH je rezultat socio-ekonomskih uslova, tradicije i obrazaca nasljeđivanja. Pozitivna strana ove priče je da ipak postoji trend rasta u BiH u odnosu na prethodne godine, što pokazuje da su određene kampanje podizanja svijesti dale rezultate te da treba provoditi i dalje aktivnosti na podizanju svijesti kada je u pitanju zemljišna administracija u BiH.

SVJETSKA STATISTIKA

Vlasništvo nad nepokretnostima i neposredan pristup ekonomskim resursima doprinosi osnaženju žena unutar porodice i u ekonomskom smislu.

Sa ekonomski strane povećavaju se šanse za zapošljavanje, preduzetništvo, poljoprivredni angažman na gazdinstvima, ali i za potrošačku snagu.

NA SVJETSKOM NIVOU ŽENE:

Žene najčešće ne poznaju ili se odriču imovinskih prava, posebno u brakorazvodnoj parnici. Ukoliko je žena upisana kao vlasnica nepokretnosti ona to svoje pravo ne mora dokazivati. Čak i u slučajevima kada žena ima pravo da bude nosilac imovinskih prava koja bi služila kao ekonomski resurs, kao npr. poslovna registracija ili registracija poljoprivrednog gazdinstva, ženama muškarci ipak samo formalno ugovorom o zakupu ustupaju prava korištenja. Ovo je česta praksa širom BiH, posebno prilikom registracije poljoprivrednog gazdinstva.

¹ Sopstvenje entitetskih imovinsko-geodetskih uprava na prvoj konferenciji u BiH o ravnopravnosti žena i muškaraca u oblasti imovinsko-pravnih odnosa "Put ka ravnopravnosti žena i muškaraca u zemljišnoj administraciji u BiH", koja je održana u okviru realizacije švedskog donatorskog projekta za unapređenje zemljišne administracije u BiH /CILAP/, Sarajevo, 2017

² Gender Centar Vlade Republike Srpske, Konferencija "Unapređenje položaja žena na selu u Republici Srpskoj", Banja Luka, 2015

OSNOVI STICANJA PRAVA NAD NEPOKRETNOSTIMA

Pravo vlasništva nad nepokretnostima stiče se **upisom u zemljišnu knjigu**, a detaljno je razrađeno odredbama **zakona o stvarnim pravima**³. Pravni osnovi sticanja nepokretnosti su različiti pravni poslovi (ugovori), zakoni, nasljeđivanje, odluke suda itd. Svaka poslovno sposobna osoba može zaključivati različite ugovore kojim stiče osnov da se upiše kao vlasnik na nepokretnosti. To su najčešće kupoprodajni ugovori, ugovori o poklonu ili ugovori o doživotnom izdržavanju.

Najčešći vid diskriminacije tokom upisa u zemljišne knjige u BiH odnosi se na **bračnu stečevinu i nasljeđivanje**

BRAČNA STEČEVINA:

Ukoliko jedan od bračnih partnera u braku zaključuje jedan od gore navedenih pravnih poslova, radi se o bračnoj stečevini. Bračna stečevina je regulisana porodičnim zakonima, a bračni partneri u jednakim dijelovima su suvlasnici, ako nisu drugačije ugovorili. Ako je u zemljišne knjige kao vlasnik stečevine upisan samo jedan bračni partner, drugi bračni partner može zahtijevati ispravku upisa, u skladu sa zakonom o zemljišnim knjigama

NASLJEĐIVANJE:

Nasljeđivati se može na osnovu zakona i na osnovu testamonta. Zakonom o nasljeđivanju su definisani nasljednici i nasljeđni redovi bez diskriminacije po osnovu pola, tj. pred zakonom su izjednačeni muški i ženski nasljednici. U praksi se često dešava da tek u toku razvoda braka ili nakon smrti jednog bračnog partnera, drugi bračni partner, a to je najčešće žena, mora sudskim putem utvrđivati da je suvlasnik na nepokretnosti. U ruralnim sredinama i dalje je prisutan obrazac nasljeđivanja po "muškoj liniji" te se sestre održu imovine u korist braće.

³ Zakoni o stvarnim pravima, kao i svi ostali zakoni koji se dalje spominju u ovom tekstu su donešeni na entitetskim nivoima, ali su u značajnoj mjeri normativno uskladjeni te su isti ili sličan način definišu norme.